

Curaçao, Curaçao!

Het ensemble Alma Latina met Fred de Haas.

Aart Broek over 'Het lichten van de jaren'. Aanpassingen aan de tijd.

Fred de Haas weet sappig te vertellen en declameert de verzen van Elis Juliana.

Igma van Putte slingert de klanken van de gedichten van Elis de zaal in.

De twee boeken die uitgegeven werden door 'In De Knipscheer'.

Duizenden kilometers overbruggen. Kan dat? Igma van Putte en Fred de Haas bewezen afgelopen zondag dat het kan. Met de voordracht tegelijkertijd in het Nederlands en Papiaments van het gedicht Bekita van Elis Juliana moest er wel even tot twee geteld worden om samen te beginnen. Daarna sloot het ritme naadloos aan tot en met de eindroep: „Bekita! Bekita!” Als uit twee trommen stroomden de klanken, soms samenvallend, soms niet, door de zaal naar het ademloze publiek.

Franc Knipscheer heeft veel boeken meegenomen.

TEKST EN FOTO'S JAN BOUMAN

W e zijn in Amsterdam en met twee boeken in de hand verdwint de afstand tussen de Antillen en Amsterdam. Eerst het boek 'Hot Braziliaan Wax' van de schrijver Eric de Brabander. Dan: 'Hé, Patu! Waggeleend'. Gedichten van Elis Juliana. Uitgeverij 'In De Knipscheer' heeft de uitnodiging doen rondgaan zondagmiddag 25 september in de zaal 'Mozzaiek' te Amsterdam te komen aan de Bos en Lommerweg. Zeker tweehonderd mensen gaven aan deze oproep gevolg. Met 25 graden buiten, koos dit publiek voor de presentatie van film, interview, muziek en voordrachten en genoot van een heerlijke middag.

'Hot Braziliaan wax' is als verhaal en als geografisch gegeven een beschrijving van de tegenstelling Nederland-Antillen. Arthur, de hoofdpersoon, heeft zich begeven in het schemergebied van westerse artsenij en natuurgeneeskunde. Zijn geschiedenis speelt zich af in Nederland en op Curaçao.

Eric de Brabander heeft plaats genomen op het toneel van Mozaiek; de zaal in Amsterdam waar zijn boek besproken gaat worden. Peter de Rijk praat met hem. *Wat is love? Gaat het daarover?* De Brabander: „Daar houd ik mij niet mee bezig. De dingen gebeuren zo. Ik kan ze niet overzien.” *Kunt u iets vertellen over de verschillende geneswijzen?* „Het is een krachtmeting tussen twee culturen. Dat ging vanzelf.” De Brabander vertelt dat hij erg met boten bezig is, met de zee. Hij kan geen verhaal vertellen zonder. Zo komt er in dit boek een boottocht voor van Nederland naar Curaçao. Peter de Rijk vraagt hem naar de hoofdpersoon. „En gek. Een gespleten persoonlijkheid.” Het boek verhaalt van Arthur

en Estelle, zijn vrouw. Van Arthur weten we meteen al heel veel. Van Estelle pas veel later in het boek. Arthur heeft een vreemde fascinatie: het opmeten van een spanningsverschil tussen leven en dood (de ziel?).

Zelf lijkt hij aan kortstondige uitbarstingen van kalm naar extreem woedend. Voor het eerst openbaart zich dat bij het bezoek van een kapelaan, die hem vertelt, dat hij de kerk niet kan verlaten. Hij beseft, dat wat hij van zijn opvoeding heeft meegekregen is dat 'hij een hekel had aan elk mens die zijn autoriteit uitstreekt voorbij de grenzen van zijn zintuiglijke waarnemingsvermogen'. Niettegenstaande begeeft hij zich op het holistische pad. Hij ontmoet Karel, die alternatieve geneeskunst heeft gestudeerd. Flashbacks maken duidelijk dat dood en leven hem altijd gefascineerd hebben. Als dokter Kretschmer, de leermeester van Karel, hem voorstelt hem bij zijn praktijk te assisteren doet hij dat. Hun meningen gaan botsen en zonder nadenken vermoordt Arthur Kretschmer. Niemand verdenkt hem. Een zwerper heeft de plek van de moord betreden en

er zijn muts achtergelaten. De muts is aanknopingspunt voor het onderzoek. Samen met Estelle gaat hij dan naar Curaçao. Op een heel speciale manier. Met een vrachtschip waarop ook hun verhuiscontainer zit. Zij maken kennis met een ander echtpaar dat dezelfde gedachte had. De man is gepensioneerd arts. Ze doen Liverpool aan en Estelle laat haar kruis bewerken met hot Braziliaan wax ter verhoging van hun seksleven. De reis zet zich voort. Als Arthur Bob, de arts, bestraft op het feit, dat hij religie stelt boven wetenschap, slaat hij hem overboord. Wederom wordt hij niet verdacht.

Op Curaçao aangekomen neemt Estelle een vriend. Arthur blijft steeds verder af. Ten slotte treffen we hem verwaarloosd in een boom. Estelle doet nog wel inkopen voor hem. Mevrouw Da Silva, een tovenares, wordt door hem beleedigd. Da Silva gaat met magie aan de slag en gebruikt een speelgoedbeer, nagels en haar van Arthur. Hij sterft.

In dit raamwerk van het verhaal speelt zich eigenlijk af, wat 'Arthur' probeert te meten: het verschil tussen ergens zijn en

Franc Knipscheer kan terugzien op een cultureel evenement van klasse.

niet-zijn, leven en dood. In het taalgebruik van de schrijver is de plaats van het niet-zijn hoekig. Nederland. De zinnen zijn hoekig. Zodra we echter voet aan wal hebben gezet op Curaçao, gaat de taal vloeien. Hier vallen de woorden op hun plaats. Hier is het leven echt. Estelle is van Curaçao; haar familie woont er en we maken er kennis mee. De persoon van Arthur verbleekt erdoor. De werkelijkheid van het eiland gaat domineren in de figuur van mevrouw Da Silva. Zij blijkt de echte meesteres.

Het is een boek geworden om in één ruk uit te lezen. Een nieuw boek staat al op stapel vertelt Eric de Brabander.

Met behulp van een projectie van 'YouTube' komt de beeltenis van Elis Juliana de zaal in. Hij is 84 jaar en komt niet meer van het eiland af. Zijn gedicht 'Zwarte engelen' is ook opgenomen in de bundel 'Hé Patu'.

Angel pretu

Den skochi di su mama e mucha a punta:
„Mamita, tin angel pretu?”
E úniko kontesta ku e mama por a 'nele ia:
„Drumi mi yu, drumi ketul!”

Zwarte engelen

Met zijn hoofd in moeders schoot vroeg hij kennis:
„Mammie, zijn er ook zwarte engelen?”
En mammie kom allen maar antwoorden:
„Slaap maar, kindje, slaap maar rustig!”

Het trio Alma Latina is aangevallen door de Latijnse sfeer. Muziek uit Venezuela, Curaçao, Puerto Rico. De klanken van het Caribisch gebied vullen de zaal, waarvan het podium als dat van een circus is. Aan drie zijden zit het publiek. Oplappende stoelen. Een intieme sfeer.

Leider van de muziekgroep is

Fred de Haas. Hij is ook een kenner van de gedichten van Juliana. Hij weet dan ook, dat de gedichten dichter bij muziek dan voordracht staan. Dus de zaal wordt ingeschakeld bij de verklanking van 'Waggeleend'. En het publiek voegt zich graag in haar rol. De linker kant van de zaal zegt: „Hep! a!”, de rechter kant: „He p'aya” en samen herhalen ze. Velen kennen het gedicht goed en zingen behalve het refrein ook de verzen mee.

Mayra de Haas op terse harp. Will Huas, contrabas en Fred Haas kuartet. Verschillende gedichten uit de bundel 'Waggeleend' worden gelezen in het Nederlands en daarna in het Papiaments meer muziek. Fred de Haas memoreert over Juliana: „Hij bijt en blaast tegelijkertijd; zo voel je het niet. Zo gekarakteriseerde kwamen de klanken ook voor.” Er wordt stilgestaan bij de voordracht, die Juliana hield in het Roxy-theater in Willemstad. „Het duurde twee en een half uur en verveelde niet. Hij had bijzondere belangstelling voor geschiedenis en hield zich bezig met archeologie.” De gedichten in de bundel zijn gekozen en vertaald door Fred de Haas.

Tussendoor presenteerde Aart Broek, gedichten over identificatie. Hij vertelde over zijn worsteling met identiteit na twintig jaar weer terug in Nederland. Een passant in eigen land te zijn. In de overgang waren liefde, hartstocht en vriendschap onder druk komen te staan. Hij herfond dezelfde emoties aan beide zijden van de oceaan: de passie, dat men gekoesterd wil worden en daartegenover de angst voor de afwijzing.

De overeenkomsten zijn groter dan het verschil, betoogde hij; honger hebben we allemaal. Zo sloeg hij mooi een brug tussen de diepere lagen van de zee met elkaar liggende nieuwe

Eric de Brabander signeert zijn boeken in de pauze.

publicaties; die van een eenzame man gedomd tot zijn noodlot als hoofdpersoon in de roman 'Hot Braziliaan wax' van Eric de Brabander en de blik van de meester Elis Juliana die scherp maar meedogend verslag geeft van wat hij ervaaft:

Waarde

*Mijn zoonje kwam van een verraarjaar,
Stralende met een blijde lach,
En vliegtuige van blik,
Kartonnen hoeje voor een prik,
Ballonnen, snoepjes en gebak
En alles in een plastic zak.*

*Ik maakte toen een grap en zei:
„Ze wisten zeker niet waar zij
Hun rotzooi moesten gooien;
Maar jij moest voor een tientje
Gul met cadeautjes strooien.”*

*Vannacht had ik een droom: hij
was al achttien
En in onze auto
Wat gaan rijden. Halt!
En taal loss tegen een muur geknald!
En toen pappa misbaar maakte,
Heeft hij mij 'n kool gestoofd;
Hij schudde slechts zijn wijze
hoofd (stuk op lik):
„Maar beste man, maak je niet dik!
't Is maar een auto! Rotzooi! Blik!*

Samengevat: De bijeenkomst, geannonceerd als boekpresentatie, bleek een cultureel evenement van klasse.

www.indeknipscheer.nl
www.podiummozaik.nl
www.alma-latina.nl
www.carilexis.nl

Peter de Rijk interviewt Eric de Brabander over zijn nieuwe boek.